

V KONGRES KPJ

SVIM ORGANIZACIJAMA KOMUNISTIČKE PARTIJE JUGOSLAVIJE

20. maja 1948.

— *Odluka i pismo CK KPJ o sazivu V Kongresa KPJ* —

Centralni Komitet Komunističke Partije Jugoslavije je na plenarnoj sednici od 13 aprila ove godine odlučio da se u najskorije vreme održi Peti kongres KPJ.

Na plenarnoj sednici od 20 maja 1948 godine CK KPJ je doneo odluku da se Peti kongres KPJ sazove za 21 jula 1948 g.

Održanje Petog kongresa KPJ ima ogroman značaj za razvitak naše Partije, za dalju mobilizaciju masa u borbi za izgradnju socijalizma u našoj zemlji. Kongres će sumirati rezultate i dati ocenu dosadašnjeg rada naše Partije, doneti Program i Statut KPJ, odrediti neposredne zadatke naše Partije i izabrati CK KPJ.

Posle pobedonosnog završetka narodno-oslobodilačkog rata, naši narodi — okupljeni i ujedinjeni u Narodnom frontu, pod rukovodstvom naše Partije, — pristupili su obnovi i izgradnji zemlje, prešli na plansku privredu, izgrađuju socijalizam, pretvarajući Jugoslaviju iz zaostale kapitalističke u naprednu socijalističku zemlju, uspešno vodeći borbu protiv kapitalističkih ostataka u našoj zemlji.

Narodi Jugoslavije su pod rukovodstvom KPJ, organizatora velike borbe za izgradnju socijalizma u našoj zemlji, postigli već krupne uspehe na tom putu. Agrarnom reformom likvidirani su ne samo feudalni i polufeudalni ostaci na selu, nego je zadat i jak udarac kapitalističkim elementima u poljoprivredi. Konfiskacijom neprijateljske imovine, a naročito sprovedenom nacionalizacijom prešla je u državne ruke, u ruke radnog naroda sva industrija, sve bankarstvo, sva veletrgovina, i td., a silno se ojačao državni sektor u svim ostalim privrednim granama. Širokim razmahom mreže zemljoradničkih zadruga stvorene su organizacione osnove ne samo za dalji razvoj našeg zadrugarstva, nego i za socijalističku rekonstrukciju naše poljoprivrede.

Svi ti uspesi govore o tome da je naša zemlja u jeku socijalističke ofanzive na čitavom frontu i da se pred našom Partijom postavljaju novi zadaci u cilju što bržeg i što šireg razmaha socijalističke izgradnje.

Ovo veliko delo, koje stvaraju naši narodi na čelu sa radničkom klasom i pod rukovodstvom KPJ, naravno ne ostvaruje se i neće se ostvariti bez velikih teškoća i žestokog otpora neprijatelja, tj. eksproprisanih jučerašnjih eksploatatora. Klasni neprijatelj u zemlji i njegovi pomagači u licu imperijalističkih krugova u inostranstvu čine sve da bi omeli socijalističku izgradnju u našoj zemlji i da bi je ponovo ekonomski i politički porobili. Kampanja ratnih hušakača u kapitalističkom svetu je u punom jeku i sve reakcionarne snage imperijalističkog sveta rade svim svojim snagama da onemoguće mirnu saradnju među naro-

dima. Američki monopolisti, uz pomoć svojih imperijalističkih vazala i trabanata u drugim zemljama, pokušavaju da zamaskiraju svoju imperijalističku ekspanziju protiv drugih naroda klevetničkom kampanjom protiv Sovjetskog Saveza i protiv Komunističkih partija i ostalih demokratskih snaga, koje uporno brane nezavisnost i slobodu svojih naroda. Međutim, u tim svojim pokušajima imperijalisti nailaze na sve jači otpor snaga mira i istinske demokratije. Te snage, na čelu sa velikim Sovjetskim Savezom, postaju svakim danom sve jače i predstavljaju nerazrušiv bedem protiv svih ratno-huškačkih i porobljivačkih pokušaja imperijalista.

U tom znaku Peti kongres KPJ ima zadatak da još jače mobilise našu Partiju i čitav narod na očuvanju i daljem razvijanju velikih tekovina narodne revolucije, izvojevanih kroz narodno-oslobodilački rat i kroz borbu za izgradnju socijalizma u posleratnom periodu.

S obzirom da se Peti kongres KPJ održava u uslovima kad radni narod, pod rukovodstvom KPJ, ima vlast u svojim rukama, s obzirom da treba sagledati čitav dugotrajni, mučni i herojski put borbe naše Partije za svrgavanje kapitalističke klase i niene vlasti i da tek i rezultate te borbe treba analizirati, sumirati i teoretski oformiti, s obzirom da Peti kongres treba da postavi kao zadatak dalje jačanje jedinstva i organizacionog učvršćenja Partije, kao i daljeg podizanja političkog i ideološkog nivoa članstva Partije, s obzirom da treba postaviti dalje perspektive u borbi za izgradnju socijalizma u našoj zemlji, s obzirom da Peti kongres treba da postavi dalje zadatke za borbu naše zemlje, u zajednici sa svim miroljubivim i demokratskim snagama na čelu sa SSSR-om, protiv imperijalističkih ratnih huškača i porobljivača, — s obzirom na sve to Peti kongres KPJ ima ogroman istorijski značaj kako za našu Partiju, tako i za čitav naš narod i našu zemlju.

Na plenarnoj sednici CK KPJ od 20. maja 1948 godine odlučeno je da se Kongresu predloži sledeći

Dnevni red:

- 1) Politički izveštaj CK KPJ — referent drug J. B. Tito
  - a) Razvitak i borba KPJ,
  - b) Uloga KPJ u revolucionarnom preobražaju Jugoslavije,
  - c) Izveštaj o radu CK KPJ;
- 2) Izveštaj o organizaciono-partijskom radu KPJ — referent drug A. Ranković;
- 3) Izveštaj o agitaciji i propagandi — referent drug M. Đilas;
- 4) Referat o međunarodnom i unutrašnjem položaju Jugoslavije i borbi KPJ za izgradnju socijalizma — referent drug E. Kardelj;
- 5) Referat o izgradnji socijalističke privrede u Jugoslaviji — referent drug Đ. Kidrič;
- 6) Predlog Programa KPJ — referent drug M. Pijade;
- 7) Predlog Statuta KPJ — referent drug B. Nešković;
- 8) Izbor CK KPJ i Centralne revizione komisije.

II.

Na plenarnoj sednici CK KPJ od 20. maja 1948 godine odlučeno je da svaka sreska, gradska, odnosno reonska partijska organizacija bi-

ra na svojoj konferenciji za izbor delegata za Kongres KPJ na svakih 200 članova partije jednog delegata.

Izbor delegata vrši se tajnim glasanjem.

III.

Kongres rešava punovažno ako na njemu prisustvuje najmanje dve trećine izabраниh delegata. Odluke se donose većinom glasova prisutnih delegata . . .¹

ACKSKJ, CK KPJ, nesigurno.

JOSIP BROZ TITO — POLITIČKI IZVEŠTAJ CK KPJ NA V KONGRESU KPJ

Beograd, 21. jula 1948.

.. Drugovi i drugarice, sa neistinitim optužbama u Rezoluciji Informbiroa i klevetničkom kampanjom u inostranstvu protiv naše Partije i naše zemlje u cjelini, naša Partija je stavljena u tešku kušnju, najtežu kušnju u svojoj istoriji. Nijedna druga komunistička partija osim SKP(b), ne bi mogla izdržati takve udarce, a da se odmah ne bi raspala kao da je od hartije. Razumije se, ta velika kušnja istjeraće na iistac sve one u našoj Partiji koji ne spadaju u takvu prekaljenu komunističku partiju kao što je naša. To su pojedinci, kolebljivci i nezdravi neprijateljski elementi, koji su se dosada zamaskirali u Partiji, kao što su na primjer bili Žujović i Hebrang. Obično takvi dižu glave u danima najtežim za Partiju i na razne načine istupaju otvoreno protiv Partije, misleći da je sada došao njihov željeni čas. Takvi obično ispadaju i ispašće neminovno iz kola revolucije, jer su oni štetni ne samo za našu Partiju i našu zemlju već i za dalji pravilni razvitak socijalizma uopće. I u tome ćemo mi ostati neumoljivi, dosledni, onako kako smo to naučili od Lenjina i Staljina.

.. Danas ponovo prijeti našoj Partiji velika opasnost od raznih pritajenih antipartijskih elemenata, koji su na poziv Informbiroa digli glave da ugroze jedinstvo Partije. Ali, ovog puta takvi antipartijski dementi ne ugrožavaju samo jedinstvo Partije, već i jedinstvo naroda naše zemlje. Prema tome, to nam nalaže da budemo nepomirljivi prema svim pokušajima razbijanja jedinstva naše Partije i jedinstva naših naroda. Jedinstvo naše Partije nerazdvojno je od bratstva i jedinstva laših naroda i prema tome na nas, članove Komunističke partije Jugoslavije, pada utoliko veća odgovornost. Zbog toga, drugovi i druga-

..¹ Odluka o sazivanju Kongresa KPJ bila je smeo i neočekivani potez za Staljina, jer je ona značila da je KPJ resila da ide na „referendum“ po pitanju sukoba sa IB-om, faktički sa SSSR-om. Ranije usvojena odluka o sazivu Kongresa objavljena je i preko štampe.

Peti kongres KPJ je bio sazvan 20 godina posle IV kongresa KPJ, održanog i Drezdenu, a osam godina posle Pete zemaljske konferencije koja je po svom načaju imala obeležja kongresa. U to vreme KPJ je imala 468.175 članova i 51.612 kandidata. Od izabраниh delegata 979 su bili radnici, 525 seljaci, među njima 102 vojnika, 499 intelektualci, 154 nameštenici, 139 studenti i 48 ostali. Među delegatima je bilo 227 žena. Prosečni staž svakog člana Partije iznosio je ¹ godina i 3 meseca. Od 2.344 delegata u ratu je učestvovalo 2.238. Prvoborci su činili 14,53% delegata.

rice, budimo nemilosrdni prema svim skretanjima 11 našoj Partiji, čuvajmo njeno jedinstvo i čistoću, ovladajmo što više naukom marksizma-lenjinizma, gajimo osnovna svojstva komunista — kritiku i samokritiku, kao jedno od najjačih oružja komunista u svakodnevnom radu na pravilnom sprovođenju linije Partije!

Na kraju, drugovi i drugarice, ja bih podvukao da će naša Partija i naš Centralni komitet raditi svim silama na tome da se odnosi između naše Partije i SKP(b) opet poprave. Mi se nadamo da će drugovi rukovodioci SKP(b) dati nama mogućnosti da mi ovdje, na licu mjesta, dokažemo sve što je netačno u Rezoluciji. Mi smatramo da je samo u tom slučaju i na taj način moguće utvrditi istinu.

Završavajući svoj referat ja, drugovi i drugarice, podvlačim da je Komunistička partija Jugoslavije do danas časno izvršila svoju historijsku misiju i da će je, duboko sam uvjeren, i ubuduće časno izvršiti: pobjedom izgradnje socijalizma u našoj zemlji, da će svojom nepokolebljivošću i jedinstvom, svojom nepokolebljivom vjernošću naući Marksa — Engelsa — Lenjina — Staljina — na djelu dokazati da ona nije skrenula s puta te nauke.²

Peti kongres KPJ, Stenografske beleške, Beograd, 1948, 111—119.

REZOLUCIJA V KONGRESA KPJ O OSNOVNIM NAREDNIM ZADACIMA ORGANIZACIJE KPJ

28. jula 1948.

I

2. izvršiti do kraja ove godine saziv nacionalnih partiskih kongresa, odnosno pokrajinskih konferencija KPJ za Bosnu i Hercegovinu

² Kongres, koji je otvorio Tito, trajao je od 21—28. jula 1948. Održan je u Domu garde i njegov rad prenošen preko radiostanica. U dvorani su se nalazila poprsja Marksa, Engelsa, Lenjina i Staljina, a u sredini sale isticala se Titova slika. Zbog velikog broja govornika Kongres je radio i noću. Ni jedan delegat se nije izjasnio za Rezoluciju IB-a. Kongresu nisu prisustvovali delegati drugih komunističkih partija, iako su bili pozvani. Jedno vreme Kongres su pratili dopisnik „Pravde“ Barzenko i dopisnici TASS-a. Kongres je dao političku podršku Centralnom komitetu u odbrani nezavisnosti Jugoslavije. Delegati su odbacivali optužbe IB-a kao neistinite. Na Petom kongresu izneta je, prvi put, ocena o „socijalističkom karakteru narodne revolucije“ u Jugoslaviji. Izožena je i koncepcija „0 narodnoj demokratiji kao specifičnom obliku diktature proletarijata i o mogućnostima uspješne izgradnje socijalističkog društva u postojećim uslovima međunarodnih odnosa i međunarodnog položaja Jugoslavije“. Tito je u završnoj reči upozorio na teškoće i kritični trenutak po nezavisnost zemlje: „Ja vas, drugarice i drugovi, upozoravam da se mi nalazimo u teškoj situaciji, u teškom periodu. Naša Partija je postavljena pred veliku kušnju, i samo ako budemo sačuvali veliku budnost, jedinstvo i monolitnost u našoj Partiji, ako nećemo gubiti nerve, naša pobjeda će biti osigurana.“ Tito je podneo opšti referat u kome je sumirao razvitak KPJ od osnivanja do 1948. godine. Ocenio je ujedinjenje 1918. kao progresivan istorijski čin, jer su narodi Jugoslavije posle 13 vekova uspjeli da stvore zajedničku državu, ali je kritički analizirao način ujedinjenja i oslon građanske Jugoslavije na versajske pobjednike. Od podnetih referata na Petom kongresu najviše samostalnih nota i uočavanja jugoslovenskih-specifičnosti sadržavao je referat Borisa Kidriča o razvitku ekonomike posle završetka drugog svetskog rata. Kongres je izražavao vernost Staljinu i SKP(b), odlučno odbacujući optužbe o izrodavanju KPJ. Dokumenti doneti na Petom kongresu KPJ i Program, kopije su sovjetskih odgovarajućih dokumenata, a naročito Statut.

i za Crnu Goru; pokrajinske konferencije KPJ za Bosnu i Hercegovinu i za Grnu Goru pretvoriti u osnivačke kongrese partijskih organizacija tih republika. U vezi sa sazivom tih kongresa izvršiti izbor svih partijskih rukovodstava, a na kongresima izabrati centralne komitete;

3. likvidirati sektaški odnos prema primanju novih članova Partije i obezbediti poboljšanje socijalnog sastava Partije time što će se uzeti smeliji kurs na primanje u Partiju radnika, u prvom redu industrijskih radnika;

4. radi očuvanja jedinstva i čistoće Partije još više zaoštriti budnost i borbu protiv svih skretanja i protiv tuđih, neprijateljskih oportunističkih i malodušnih elemenata u Partiji;

5. smelije uzdizati mlade, proverene kadrove na rukovodeća mesta; sprovesti širi i planski rad na opštem obrazovanju i idejno-političkom uzdizanju članstva;

6. pojačati borbu za uklanjanje uskog praktičizma iz svakodnevnog rada partijskih organizacija, za pravilno shvatanje celine i perspektive borbe za socijalizam;

7. još više razvijati u Partiji kritiku i samokritiku kao osnovni uslov i metod koji osigurava pravilan razvitak Partije;

8. stalno poboljšavati metode rukovođenja unošenjem više plana i sistema, pravilnijom raspodelom kadrova i osiguravanjem kontrole izvršenja partijskih odluka;

9. pojačati rad ideološkom uzdizanju kadrova.

III

Osnovni zadaci u borbi za aktivizaciju masa u izgradnji socijalizma i za učvršćenje masovnih organizacija

1. Imajući u vidu potrebu dalje aktivizacije radnih masa u borbi za socijalizam, u borbi protiv ostataka razbijenog kapitalističkog sistema i u savladivanju teškoća na putu naše socijalističke izgradnje, V kongres Komunističke partije Jugoslavije postavlja naročito sledeća dva zadatka:

a) upornu borbu protiv svih birokratskih i drugih metoda, koji kočće privlačenje masa i razvijanje njihove inicijative u izgradnji socijalizma;

b) svestrano razvijanje i jačanje političkog rada u masama, stalno podizanje i razvijanje svesti radnih masa;

2. Narodni front treba dalje razvijati i učvršćivati da bi mogao izvršavati sledeće svoje osnovne zadatke:

a) politički rad u masama, objašnjavanje zadataka i puteva naše socijalističke izgradnje, zadataka borbe protiv ostataka reakcije, tumačelje konkretnih mera narodne vlasti u izgradnji socijalizma, razbijanje neprijateljskih manevara, raskrinkavanje reakcionarnih elemenata koji su se uvukli u frontovske organizacije, objašnjavanje međunarodnog političkog položaja i raskrinkavanje manevara imperijalističke reakcije i ratnih huškača, aktivna politička borba protiv akcija neprijatelja socijalizma, protiv kolebanja pojedinih slojeva radnog naroda, široko razbijanje — na bazi dobrovoljnosti — proučavanja marksizma-lenjinizma, proučavanja naše Narodnooslobodilačke borbe, problema naše izgradnje i problema međunarodne politike;

b) neposredna aktivizacija masa za socijalističku izgradnju, razvijanje masovnih radnih akcija, pomoć zadrugarstvu i borba za ostvarenje poljoprivrednih planova;

v) svestrano učešće masa u radu mesnih organa narodne vlasti, razvijanje kritike i kontrole radnih masa nad radom državnih organa i privrednim aparatom.

3. Pred sindikate postavlja se zadatak da dalje razvijaju nov odnos radničke klase i radnih masa uopšte prema radu, da organizuju socijalističko takmičenje i podižu udarništvo, da se bore za radnu disciplinu, za poboljšanje kvaliteta rada, za čuvanje narodne imovine protiv štetočinstva, za pravilan sistem plata, za pravilno nagrađivanje, za ostvarenje svih prava radnika koja im pripadaju u državi radnog naroda, protiv birokratskih izopačavanja i zakidanja ovih prava, za ispunjavanje privrednih planova i poboljšavanje životnog standarda, za pravilan rad preduzeća, za odstranjenje svih nedostataka koji koče proizvodni proces i ispunjavanje plana, za stručno, političko, ideološko i kulturno podizanje radnika, za svestrano razvijanje uzajamnih veza sa sindikalnim pokretima drugih zemalja, naročito SSSR i zemalja narodne demokratije, za učvršćenje međunarodne solidarnosti radničke klase. Treba se boriti protiv administrativnog stila u radu i za dalje razvijanje demokratizma u sindikalnim organizacijama.

4. Do kraja ove godine treba izvršiti spajanje Narodne omladine i Saveza komunističke omladine Jugoslavije i to na taj način što će se u vezi s promenjenim uslovima u zemlji promeniti program Narodne omladine, uzeti odlučniji kurs na ideološko podizanje i pravilno vaspitavanje njenih članova, a što će se postojeći članovi SKOJ-a prema individualnim odlikama postepeno i bez žurbe, pre i posle spajanja ovih organizacija, primiti u kandidate članova Partije. Narodna omladina treba da bude ubuduće jedan od glavnih rezervoara članova Partije. Ostvarenje toga spajanja treba da dovede do još snažnijeg jedinstva omladine, do njenog još šireg okupljanja i još odlučnijeg vaspitanja u duhu marksizma-lenjinizma ...

5. AFŽ treba učiniti u organizacionom pogledu gipkijim, raznoobraznijim i bližim svakodnevnom životu radnih žena. U saradnji sa ostalim organizacijama AFŽ treba da obuhvati naročito zaostaliye i pasivnije mase žena, da organizuje i pomogne razvijanje čitavog sistema pomoći radnoj ženi i majci i da učestvuje zajedno sa drugim masovnim organizacijama u razvijanju masovne kontrole i narodne inspekcije odozdo.

IV

Osnovni zadaci učvršćenja i izgradnje narodne vlasti

Peti kongres KPJ postavlja pred Partiju sledeće osnovne zadatke učvršćenja i izgradnje narodne vlasti:

1. boriti se da u narodne odbore budu birani najbolji predstavnici radnog naroda, kako članovi Partije, tako i drugi članovi Narodnog fronta, najsvesniji pravih interesa radnika, siromašnih i ostalih radnih seljaka i drugih trudenika;

2. s jedne strane u punoj meri omogućiti kontrolu i učešće radnih masa, odnosno njihovih pretstavnika u radu državne uprave, a s druge strane obezbediti stručnu sposobnost aparata narodnih odbora; ...

5. u ministarskim resorima se stalno boriti protiv svih pojava starih birokratskih formi rukovođenja. Osigurati pravilno rukovodstvo iz

centra u cilju što bržeg i pravilnijeg izvršavanja zadataka, ali istovremeno obezbediti inicijativu odozdo i učešće masa u radu uprave. Istovremeno se boriti protiv svih pojava lokalnog partikularizma, neshvaćanja i narušavanja principa jedinstva naše narodne vlasti;

6. Povesti najodlučniju borbu protiv svih pojava birokratizma u svim organima državne vlasti i čitavom privrednom i društvenom aparatu; ...

V

Osnovni zadaci daljeg proširenja i učvršćenja socijalističke ekonomike FNRJ

Peti kongres KPJ konstatuje da se u svrhu daljeg proširenja i učvršćenja socijalističke ekonomike FNRJ postavljaju pred KPJ, masovne organizacije, državni aparat i radni narod Jugoslavije sledeći osnovni zadaci:

1. borba za ostvarenje Petogodišnjeg plana, kao osnovne karike u izgradnji socijalističke ekonomike;

2. proširenje i temeljito organizaciono učvršćenje socijalističkog sektora naše privrede, naročito u trgovini, prelaz ka svestranoj i podrobnoj organizaciji privrednih preduzeća, ustanova i državnog privrednog aparata; uvođenje nairacionalnijih metoda rada; dalja razrada, usklađivanje i proširenje planiranja, evidencije i statistike; svestrana organizacija organa za planiranje odozgo do dole; ...

3. konsekventno i svestrano iskorišćavanje domaćih sirovinskih izvora i postojećih kapaciteta za proizvodnju novih modernih sredstava za proizvodnju;

4. novo proširenje proizvodnje, novo povećanje i proširenje socijalističke akumulacije;

5. podizanje proizvodnosti rada u industriji, građevinarstvu, šumarstvu itd.;

6. sistematska organizacija i pomaganje poleta racionalizatorstva, inovatorstva i pronalazaštva, kako masovnog tako i specijalista;

7. učvršćenje radne discipline i stalnosti na poslu, konačno sređivanje tarifne politike, efikasna mobilizacija nove radne snage;

8. učvršćenje i proširivanje socijalističkih pozicija na selu, u prvom redu putem proširenja, organizacionog i materijalnog jačanja zemljoradničkog zadrugarstva na potpuno dobrovoljnoj osnovi, njegovog članbevanja modernim poljoprivrednim oruđima i obezbeđenja državnim kreditima i opštom finansiskom pomoći. Pojačanje unutrašnjeg političkog rada u zadrugama, borba za što aktivnije učešće zadrugara u životu zadruge, za kolektivno postavljanje i rešavanje zadataka, za odgovornost zadružnih organa i zadružnih službenika na zadružnim skupštinama pred zadrugarima, protiv birokratizma i kancelariskog rešavanja poslova, za stvaralačku inicijativu masa u zadrugama, za svesno planiranje u zadrugama i preko zadruga;

9. svestrana organizacija, kapitalna izgradnja i proširenje državnih poljoprivrednih dobara;

10. dalje ograničavanje i potiskivanje kapitalističkih elemenata na selu; likvidacija kapitalističkih ostataka u gradu; ...

V Kongres KPJ, Stenografske beleške, 790—795.

REZOLUCIJA V KONGRESA O ODNOSU KPJ PREMA INFORMBIROU

28. jula 1948.

I

Peti kongres KPJ odobrava stav CK KPJ u vezi s optužbama CK SKP(b) i Informbiroa i njegovo uporno nastojanje da uveri kako CK SKP(b), tako i druge članice Informbiroa, u netačnost njihovih optužbi i da skrene diskusiju na principijelnu i stvarnu kritiku rada KPJ, ukoliko ove partije za tu kritiku imaju ma kakvu osnovu.

II

Peti kongres konstatuje da je kritika u pismima CK SKP(b) i u rezoluciji Informbiroa o stanju u KPJ netačna, nepravilna i nepravedna.

Peti kongres KPJ konstatuje da su netačne tvrdnje o tome kako CK KPJ vodi Jugoslaviju ka postepenom podređivanju imperijalističkim državama i pretvaranju u buržoasku državu, nego je, naprotiv, tačno da CK KPJ vodi zemlju ka svestranom jačanju njene nezavisnosti prema imperijalistima i jačanju socijalizma u njoj — a samim tim i jačanju opšteg demokratskog fronta. Takođe su netačne tvrdnje da u Jugoslaviji jača kapitalizam — u gradu i selu, nego, naprotiv, jača socijalizam, a vodi se dosledna borba za potiskivanje kapitalističkih elemenata na selu. Netačna je tvrdnja da se KPJ pretvara u ilegalnu sektaško-birokratsku, kulačku partiju s vojničkom disciplinom, koja se utapa u Narodnom frontu, a naprotiv, tačno je da je KPJ legalna vladajuća partija koja rukovodi Narodnim frontom i u kojoj se, uprkos nedostacima i slabostima, neguje i razvija unutarpartiska demokratija. Isto tako stoji i s optužbama da rukovodioci iKPJ šire teorije kako radnička klasa nije i ne treba da bude vodeća snaga u borbi za socijalizam, kako se avanturističkim, nepripremljenim merama kompromituje socijalistička izgradnja u Jugoslaviji itd. Naročito je teška, netačna i nepravedna optužba da voćstvo KPJ vodi antisovjetsku politiku i potcenjuje ulogu Crvene armije u ratu — uopšte, a u pomoći Jugoslaviji — napose i tome slično. Međutim, tačno je da se u pomenutim kritikama, a osobito u kampanji koja je nastala posle rezolucije Informbiroa o stanju u KPJ, nepravilno ocenjuje i potcenjuje naša Narodnooslobodilačka borba.

III

Peti kongres KPJ konstatuje da su, i pored netačnih optužbi i pomenutih razmimoilaženja, voćstvo KPJ i KPJ ostali u svemu verni principima međunarodne proleterske solidarnosti i jedinstva antiimperijalističkog demokratskog fronta.

IV

Peti kongres KPJ smatra da CK KPJ treba da učini sve što je moguće da se likvidiraju razmimoilaženja s Centralnim komitetom Svesavezne komunističke partije (boljševika) i da nastoji da se CK SKP(b) pruže na licu mesta sve mogućnosti da se uveri u netačnost svojih optužbi.

V

Peti kongres KPJ konstatuje da se KPJ nije isključila iz Informbiroa time što nije uzela učešće na zadnjem zasjedanju Informbiroa i

smatra da bi posle likvidacije razmimoilaženja između CK KPJ i CK SKP(b), otpao i taj razlog za njeno neučestvovanje u Informacionom birou.. ?

V kongres KPJ, Stenografske beleške, 844—846.

PRVI PLENUM CENTRALNOG KOMITETA KOMUNISTIČKE PARTIJE JUGOSLAVIJE

29. jula 1948.

Danas, u li časova pre podne, održan je prvi plenarni sastanak Centralnog komiteta Komunističke partije Jugoslavije, na kome je izvršeno konstituisanje. . .

Drug Tito: Drugovi i drugarice, prelazimo na dnevni red (prve) plenarne sednice Centralnog komiteta Komunističke partije Jugoslavije. Treba izvršiti konstituisanje, i to, prvo, biranje političkog biroa Centralnog komiteta KP Jugoslavije...

Drug Miha Marinko: Drugovi, predlažem za generalnog sekretara druga Tita.. . Za ostale članove Politbiroa predlažem: druga Edvarda Kardelja, druga Milovana Đilasa, druga Aleksandra Rankovića, druga Ivana Gošnjaka, druga Mošu Pijade, druga Borisa Kidrića, druga Blagoja Neškovića i druga Franca Leskoška. Za sekretare predlažem drugove Kardelja, Đilasa i Rankovića. (I ovaj predlog druga Marinka usvojen je jednoglasno, a svaki predloženi član Politbiroa pozdravljen je aplauzom.) Za kandidate za članove Politbiroa predlažem drugove: Vladimira Bakarića, Đuru Pucara, Lazara Koliševskog i Svetozara Vukmanovića — Tempa. (Ponovni jednodušni pljesak).. .

Drug Tito: Objavljujem da je usvojen predlog druga Mihe Marinka da se izaberu devet članova Politbiroa CK KPJ i četiri kandidata.

³ Politbiro CK KPJ nije imao iluzija o karakteru sukoba, ali Kongres je nastojao da izbegne davanje povoda za pojačavanje napada. Od Politbiroa je traženo da se učini sve što je moguće da bi se prevazišla razmimoilaženja is rukovodstvom SKP(b). Rezolucija je bila izraz političkih i taktičkih obzira CK KPJ kako bi se dobilo u vremenu i pojačala odbrambena pozicija. Njome su paralisani pozivi IB-a tzv. zdravim snagama da obore rukovodstvo. Među samim članstvom je bilo shvatanja da je KPJ dužna da učini napor u tom pravcu. Predstave o SSSR-u i Staljinu KPJ je dugo usadivala u svest članstva i najširih narodnih masa tako da je bilo nerealno očekivati da ih se mogu preko noći osloboditi, nezavisno od grubog nasrtaja na KPJ, njenu prošlost i sadašnjost.

Kongres je usvojio Program Komunističke partije Jugoslavije, prvi posle Vukovarskog kongresa održanog juna 1920. Program je imao prelazan i privremen karakter.

Najviši vrh KPJ je znao suštinu sukoba i nije imao iluzija, ali je „pometnja“ vladala u glavama nekih komunista koji su čak verovali da je Staljin obmanut. Građani Pljevlja su sa mitinga održanog 5. jula 1948. uputili „generalisimusu“ telegram: „Naš dragi druže Staljine, Duboko nas vrijeđaju nepravde koje su nanese od strane Informbiroa našem Centralnom komitetu i našoj Partiji. Vjerujemo u Tebe, vođo i učitelju svjetskog proletarijata, da ćeš učiniti sve sa svoje strane da se ova nepravda ispravi. Poznajući dobro naše rukovodstvo sigurni smo da nas neće povesti krivim putem. Rad i borba našeg rukovodstva prije i poslije rata su najbolji dokazi njegove odanosti stvari socijalizma. Zbijeni čvrsto oko našeg Centralnog komiteta i druga Tita, oslanjajući se i učeći se od SKP(b) i od Tebe, uložićemo još više napora u izgradnji socijalizma. Još jednom izražavamo našu veliku ljubav prema Sovjetskom Savezu, SKP(b) i Tebi i čvrsto stojimo na tome da nas niko ne može odvojiti od bratskog Sovjetskog Saveza.“ (Pobjeda, 6. jul 1948; prema: B. Kovačević, *Komunistička partija Crne Gore 1945—1952*, Titograd, 1986.)

Sada, drugovi, treba da izaberemo predsjednika Kontrolne komisije. Samo predsjednika, jer će Politbiro kasnije odrediti članove van Centralnog komiteta, to jest izabraće ostale članove te Kontrolne komisije. Ima li ko od drugova predlog za izbor predsjednika Kontrolne komisije? . . .

Drug Miha Marinko: Predlažem druga Osmana Karabegovića za predsednika Kontrolne komisije.

Drug Tito: Pošto niko nije protiv, objavljujem da se prima predlog druga Mihe Marinka da predsjednik Kontrolne komisije CK (KPJ) bude drug Osman Karabegović. (Aplauz).

Time bi, drugovi, današnja plenarna sjednica (CK) KP Jugoslavije bila završena . . .⁴

Arhiv CK SKJ, Fond CK KPJ, Zapisnici plenarnih sednica.

ZAPISNIK

SA SASTANKA CK SKOJ-a POSVEĆENOG KONGRESU SKOJ-a

5. oktobra 1948.

. . .U diskusiji o pripremama za Kongres SKOJ-a na terenu, konstanovano je sledeće: glavni nedostatak je nedovoljno objašnjavanje spajanja SKOJ-a i Narodne omladine, premalo je političkih priprema za Kongres. I mi u centru smo malo postavili političke pripreme, nije se dovoljno pisalo o tim pitanjima u štampi. Na terenu ima nepravilnog shvatanja spajanja SKOJ-a i Narodne omladine; postoji tendencija stvaranja jedne vrlo široke organizacije, još šire nego sadašnja Narodna omladina, a nema dovoljno usmerenja na čvrstinu organizacija, jačanje discipline, itd. Potrebno je da se još provere političke pripreme za spajanje SKOJ-a i Narodne omladine pre i za vreme Kongresa SKOJ-a. Pitanje imena buduće organizacije nepravilno se postavljalo ne samo na Plenumu Centralnog veća, nego izgleda i u republikama — Makedonija, Bosna i Hercegovina. Posle kongresa SKOJ-a potrebno je da se pošalje čitav aparat na teren da se dobro pripremi zajednički Kongres SKOJ-a i Narodne omladine. Na terenu su do sada, uglavnom, završene sreske konferencije, završene su i pretkongresne konferencije u Armiji. Organizacione pripreme, uglavnom, teku dobro.

Pripreme za Kongres u centru, u toku su. Referat je napisan i dat na pregled CK KPJ. Svi članovi Biroa treba da ga pročitaju i spreme primedbe za sastanak kroz tri dana. . .⁵

Izvori za istoriju SKJ, Kongresi, konferencije i sednice centralnih organa SKOJ-a, 1941—1948, Beograd, 1984, 297—8.

⁴ Peti kongres je u novi CK KPJ izabrao sve ranije članove (63), izuzimajući Žujovića i Hebranga, čime je potvrđen njihov dotadašnji rad u celini, kao i 42 kandidata. Neposredno po Kongresu CK KPJ je izabrao Politbiro CK, najvažnije izvršno telo Partije, u čijim se rukama koncentrisala najviša moć. Tito je na Kongresu izabran sa 2.318 glasova od 2.323 delegata.

⁵ Kongres je predviđen za 12, 13. i 14. oktobar 1948. CK SKOJ-a je 21. oktobra 1948. utvrdio da se na budućem Kongresu podnesu izveštaji o radu organizacije i njenim zadacima u vezi sa Petim kongresom KPJ i Četvrtim kongresom SKOJ-a. Pored Statuta, rezolucije o narednim zadacima omladinske organizacije trebalo je doneti „rezoluciju povodom klevetničke kampanje (Informbiroa) uperene protiv naše Partije“. Za Kongres se biralo 1.400 delegata iz šest republika. Na Kongres su pozvani predstavnici Svetske federacije demokratske omladine i Međunarodnog saveza studenata.